

Sygn. akt VII U 973/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

16 listopada 2023 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i (...)

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Kosicka

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Nalewczyńska

po rozpoznaniu na rozprawie 16 listopada 2023 r. w W.

odwołania A. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddziału w W.

o wypłatę niezrealizowanego świadczenia (emerytury)

z 4 maja 2023 r. znak:(...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje A. K. prawo do niezrealizowanego świadczenia P. W. za luty i marzec 2023 r.

Sygn. akt VII U 973/23

UZASADNIENIE

A. K. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 4 maja 2023 r., znak: (...) wnosząc o jej zmianę i wypłatę niezrealizowanych świadczeń emerytalnych po zmarłym 15 marca 2023 r. P. W.. W uzasadnieniu swojego stanowiska odwołująca się wskazała, że od czasu śmierci żony P. W., tj. od 28 września 2020 r. pomagała mu finansowo, opłacała rachunki i załatwiała sprawy w urzędach. Praktycznie był on na jej utrzymaniu. Jako osoba chora i z trudnościami lokomocyjnymi nie wychodził z domu. Odwołująca się podniosła, że jej wsparcie w ostatnich latach jego życia było podstawą jego utrzymania. Emerytura zmarłego wynosiła ok. 1300 zł/msc w 2020 r., a od 2021 r. ok. 1800 zł/msc. W zestawieniu rocznym za 2022 r. kwota przychodu P. W. to 16 159,26 zł. Są to środki niewiele wyższe niż minimalna emerytura, ale zdecydowane za niskie do prowadzenia jednoosobowego gospodarstwa domowego przez starego, zniedołężniałego człowieka, dlatego rachunki za światło, telefon, telewizję satelitarną, częściowo pokrywała z własnych środków. Potwierdzenia przelewów, które wykonywała sama na rzecz zobowiązań wuja P. złożyła razem z wnioskiem do ZUS 28 kwietnia 2023 r. Nadto, odwołująca się wskazała, że pochówek organizowała z własnych środków, zasilek pogrzebowy pokrył tylko część kosztów. Jest tylko siostrzenicą jego zmarłej żony, ale była praktycznie jego jedyną rodziną. Ponośliła wydatki związane z jego utrzymaniem i zapewnieniem godziwej, samotnej starości (odwołanie z 2 czerwca 2023 r., k. 3-5 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu swojego stanowiska organ rentowy przywołał treść art. 136 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. nr 504 ze zm.) i wskazał, że z akt sprawy wynika, że P. W. pobierał emeryturę, czyli posiadał własne środki utrzymania w związku z czym brak jest podstaw do uznania, że zmarły pozostawał na wyłącznym utrzymaniu odwołującej. Organ rentowy zauważył, że A. K. nie należy ponadto

do kręgu osób uprawnionych do niezrealizowanego świadczenia – jest siostrzenicą zmarłej żony zmarłego P. W. (odpowiedź na odwołanie z 23 czerwca 2023r., k. 6 a.s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

P. W. zmarły 15 marca 2023 r., był osobą bezdzietną i od 28 września 2020 r. wdowcem. A. K. była siostrzenicą jego zmarłej żony. P. W. od 1 maja 2002 r. miał przyznane prawo do emerytury. Jego kwota przychodu w 2022 roku to 16 159,26 zł. Przez ostatni rok przed śmiercią P. W. wydatni związane z jego utrzymaniem i opieką zapewniała mu A. K., która z zawodu jest lekarzem i była również lekarzem zmarłego. Rozliczała rachunki telefoniczne, płaciła rachunki za prąd w EON, telewizję cyfrową w P., opłacała także co 2 miesiące za rachunki za światło. Razem ze swoją mamą robiła dla P. W. bieżące zakupy spożywcze, kupowała dużo środków opatrunkowych, kremy natłuszczające i pampersy. Nadto, odwołująca się sprzątała jego mieszkanie i załatwiała sprawy urzędowe. Odwołująca się organizowała pochówek P. W.. Nie przeprowadzono postępowania spadkowego z uwagi na brak substratu majątku (decyzja ZUS o przyznaniu emerytury z 26 czerwca 2002 r. – a.r.; rachunki, faktury, upoważnienie z dnia 17 maja 2022 r. do załatwienia spraw w urzędzie, potwierdzenia transakcji – a.r.; zeznania A. K., k. 25-26 a.s.).

29 kwietnia 2023 r. A. K. złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o wypłatę niezrealizowanych świadczeń po osobie uprawnionej do świadczeń emerytalno-rentowych (wniosek z 2 kwietnia 2023 r., a.r.).

Decyzją z 4 maja 2023 r. znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. odmówił A. K. prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia po zmarłym 15 marca 2023 r. P. W. (decyzja ZUS z 4 maja 2023 r. a.r.).

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach sprawy i aktach rentowych. Zdaniem sądu, powołane wyżej dokumenty, w zakresie w jakim sąd oparł na nich swoje ustalenia są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Nie były one przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z treści tych dokumentów należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy.

W zakresie ustalenia, czy odwołująca A. K. przyczyniała się do utrzymania zmarłego P. W., sąd oparł się na jej zeznaniach, które w całości obdarzył walorem wiarygodności. Zeznania odwołującej się są bowiem logiczne i znajdują potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie. Ubezpieczona przedstawiła faktury i potwierdzenia transakcji dokonywanych przez nią opłat.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie A. K. było uzasadnione.

Istota sporu w rozpatrywanej sprawie koncentrowała się wokół ustalenia, czy odwołującej A. K. przysługuje prawo do niezrealizowanego świadczenia w ostaci emerytury, należnej zmarłemu 15 marca 2023 r. P. W..

Kwestia dotycząca uzyskiwania niezrealizowanych świadczeń przysługujących osobom zmarłym została uregulowana w art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023r., poz. 1251 – dalej również jako ustawa emerytalna). Zgodnie z treścią tego przepisu w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenie należne jej od dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi osoba ta prowadziła wspólne gospodarstwo, a w razie ich braku – małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku – innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.

Z analizy akt sprawy wynika, że brak jest osób, które są wymienione w pierwszej, a także w drugiej grupie osób uprawnionych, jakie wymienia art. 136 ust. 1 ustawy emerytalnej, ponieważ P. W. nie miał ani żony, ani dzieci. Odwołująca jest członkiem rodziny zmarłego, na którego utrzymaniu pozostawał zmarły P. W..

Użyte w przepisie art. 136 ust. 1 ustawy emerytalnej pojęcie „pozostawania przez zmarłego na utrzymaniu” ma ściśle materialne znaczenie, a miarą jego jest zapewnienie środków pieniężnych koniecznych do zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb osoby będącej na utrzymaniu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 22 marca 2011 r., sygn. III AUa 2026/10, Lex nr 1102954). Ponadto za osoby pozostające na utrzymaniu innych członków rodziny w rozumieniu powołanego art. 136 ust. 1 uważa się osoby, które bądź to nie posiadają żadnych własnych świadczeń emerytalno-rentowych (gdyż dopiero wystąpiły z wnioskiem o nie), bądź pobierają wprawdzie takie świadczenia, ale w tak niskiej kwocie, że nie wystarcza ona na zaspokojenie usprawiedliwionych potrzeb. Dla zaistnienia sytuacji, którą można określić jako pozostawanie na utrzymaniu konieczna jest bez wątpienia stałość świadczeń oraz silna ekonomiczna zależność od osoby utrzymującej (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 24 kwietnia 2013r., III AUa 1439/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 19 stycznia 2005r., III AUa 2766/03, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 22 marca 2011r., III AUa 2026/10).

Katalog podstawowych potrzeb może się różnić w zależności od okoliczności w jakich znajduje się dana osoba, jednakże w każdym przypadku będzie można do nich zaliczyć potrzeby najprostsze, takie jak wyżywienie, opieka medyczna, ubranie stosowne do okoliczności, warunki mieszkaniowe i pokrywanie związanych z nimi kosztów (np. media).

Analizując okoliczności rozpatrywanej spraw sąd doszedł do przekonania, że P. W. pozostawał na utrzymaniu A. K.. Zaakcentowania wymaga, że wskazanej kwestii pozostawania na utrzymaniu nie można ograniczać i sprowadzać wyłącznie do tego, że P. W. pobierał emeryturę, bowiem nie była ona wystarczająca do zaspokojenia jego podstawowych potrzeb. Koszty żywności, środków higieny oraz kosztów mediów pokrywała A. K., co wynika z jej zeznań oraz przedłożonych przez nią do akt organu rentowego faktur, rachunków oraz potwierdzeń przelewów. Przy tym zaakcentowania wymaga, że ponoszenie tych kosztów nie miało charakteru okazjonalnego, tylko stały, regularny, co nie pozostaje bez znaczenia dla oceny, tego czy zmarły P. W. pozostawał na utrzymaniu A. K..

Reasumując, sąd ocenił, że odwołująca wykazała w toku postępowania dowodowego swój wkład finansowy w utrzymanie P. W.. Wobec powyższego sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał A. K. prawo do niezrealizowanego świadczenia P. W. za luty i marzec 2023 r.